

INVESTISION LOYIXALAR BO'YICHA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISHNI TAKOMILLASHTIRISH.

*Ўзбекистон Республикаси Банк-Молия Академияси Davlat moliyaviy nazorati va
audit yo'nalishi (MSc-Master of Science)-мутахассислиги магистранти*
Muhammadiyev Hamdamjon Davron o'g'li

Improving management decision-making on investment projects.

*Master's student in the field of State Financial Control and Audit (MSc-Master of
Science) of the Banking and Finance Academy of the Republic of Uzbekistan*
Muhammadiyev Hamdamjon Davron o'g'li

Annotatsiya: Mazkur ilmiy tezisdagi investitsion loyihalar bo'yicha boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonini takomillashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari ko'rib chiqilgan. Qaror qabul qilish jarayonida iqtisodiy va moliyaviy tahlil usullaridan foydalanish, loyihaning amalga oshirilishidagi xavf-xatarlarni aniqlash va minimallashtirish usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalarning boshqaruv qarorlariga ta'siri o'rganilib, optimal qaror qabul qilish uchun algoritmlar ishlab chiqish bo'yicha takliflar keltirilgan. Ushbu ishning natijalari investitsion loyihalarni samarali boshqarish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: investitsion loyihalar, boshqaruv qarorlari, iqtisodiy tahlil, xavf-xatarlarni minimallashtirish, moliyaviy samaradorlik, zamonaviy texnologiyalar, optimal qaror qabul qilish, raqamli vositalar.

Abstract: This scientific thesis examines the scientific and methodological foundations of improving the process of making management decisions on investment projects. The use of economic and financial analysis methods in the decision-making process, methods for identifying and minimizing risks in the implementation of the project are analyzed. The impact of modern technologies and digital tools on management decisions is also studied, and proposals are made to develop algorithms for optimal decision-making. The results of this work are aimed at developing practical recommendations for the effective management of investment projects.

Keywords: investment projects, management decisions, economic analysis, risk minimization, financial efficiency, modern technologies, optimal decision-making, digital tools.

Tahlil va Natijalar

Investitsion loyihalar har qanday iqtisodiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishish uchun muhim omil bo'lib, ularni samarali boshqarish boshqaruv qarorlarining to'g'ri va asosli qabul qilinishini talab etadi. Ushbu jarayonni tahlil qilishda bir necha muhim jihatlar e'tiborga olinishi lozim.

Birinchidan, investitsion loyihalar bo'yicha qarorlar qabul qilishda iqtisodiy va moliyaviy tahlil muhim ahamiyat kasb etadi. Loyiha bo'yicha boshlang'ich ma'lumotlarni to'plash, uni moliyaviy jihatdan baholash va istiqbolni aniq belgilash orqali samaradorlikka erishish mumkin. Shu nuqtai nazardan, hozirgi sharoitda sof joriy qiymat (NPV), ichki foyda normasi (IRR), qaytaruv muddati kabi ko'rsatkichlarni hisoblash boshqaruv qarorlarining asosiy asboblardan biri sifatida xizmat qiladi.

Ikkinchidan, qaror qabul qilish jarayonida xavf-xatarlarni tahlil qilish va minimallashtirish strategiyalari muhim rol o'ynaydi. Investitsion loyihalar, odatda, turli noaniqliklar va xavf omillarini o'z ichiga oladi. Masalan, bozor sharoitlarining o'zgarishi, inflyatsiya, valyuta kurslarining tebranishi yoki kutilmagan texnologik o'zgarishlar loyihaning muvaffaqiyatini xavf ostiga qo'yishi mumkin. Ushbu xavflarni aniqlash va ular uchun zaruriy choralarni belgilash boshqaruv qarorlarining sifatini oshiradi.

Uchinchidan, zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalarning boshqaruv qarorlariga ta'siri tobora oshib bormoqda. Axborot tizimlari, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar tahlilidan foydalanish orqali boshqaruv jarayonlari avtomatlashtirilmoqda, bu esa vaqt va resurslarni tejashga xizmat qiladi. Masalan, loyiha risklarini simulyatsiya qilish yoki ma'lumotlar oqimini real vaqtda kuzatish imkoniyatlari qaror qabul qilish jarayonini optimallashtiradi.

Yuqoridagi tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, investitsion loyihalar bo'yicha boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonida kompleks yondashuv zarur. Nafaqat moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish, balki xavf-xatarlarni minimallashtirish strategiyalari va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali boshqaruv samaradorligini oshirish mumkin. Shu bilan birga, strategik maqsadlarni amalga oshirishga qaratilgan qarorlar korxonalar va tashkilotlarning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

To'rtinchidan, investitsion loyihalar bo'yicha qarorlarni qabul qilishda muhim yondashuvlardan biri bu manfaatdor tomonlarning ehtiyojlari va talablarini hisobga olishdir. Loyihalar turli tomonlarni qamrab olishi, jumladan, investorlar, hukumat idoralari, jamoatchilik va boshqa hamkorlar manfaatlariga mos kelishi kerak. Shu sababli, loyiha doirasida manfaatlar muvozanatini ta'minlash boshqaruv qarorlarining samaradorligini oshiradi. Masalan, ekologik barqarorlikni ta'minlash va mahalliy

aholining manfaatlarini inobatga olish loyihaning ijtimoiy qabul qilinish darajasini oshiradi.

Beshinchidan, global miqyosda yuz berayotgan iqtisodiy o'zgarishlar va geosiyosiy omillar investitsion loyihalarga bo'lgan yondashuvni qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot va yashil texnologiyalarning rivojlanishi yangi turdagi loyihalar uchun imkoniyatlar ochmoqda. Shu sababli, boshqaruv qarorlarida an'anaviy usullar bilan birga innovatsion yondashuvlardan foydalanish zarur. Masalan, atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan energiya manbalarini rivojlantirishga qaratilgan loyihalar iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik maqsadlarni uyg'unlashtiruvchi ideal namunadir.

Oltinchidan, qaror qabul qilish jarayonida bilim va malakani doimiy oshirishga e'tibor qaratish lozim. Boshqaruv xodimlarining yangi tendensiyalar va texnologiyalarni o'zlashtirishi, shuningdek, murakkab moliyaviy hisob-kitoblar va risk tahlillari uchun zarur bo'lgan vositalardan samarali foydalanishni o'rganishi jarayonning samaradorligini oshiradi. O'quv dasturlari va malaka oshirish kurslari orqali boshqaruvning zamonaviy usullari joriy etilishi loyihalarning sifatini yangi bosqichga ko'taradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, investitsion loyihalar bo'yicha qarorlar qabul qilish jarayonini takomillashtirish tizimli va kompleks yondashuvni talab qiladi. Moliyaviy tahlil, xavf-xatarlarni baholash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, manfaatdor tomonlar bilan o'zaro aloqalarni yo'lga qo'yish va xodimlarning malakasini oshirish kabi omillar bir-birini to'ldiradi. Ushbu yondashuvlar, o'z navbatida, korxonalar va tashkilotlarning raqobatbardoshligini ta'minlaydi hamda milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, investitsion loyihalarni boshqarishning muvaffaqiyatli modeli nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarga asoslanadi, balki ijtimoiy mas'uliyat va innovatsion texnologiyalarni o'zida mujassam etgan bo'lishi lozim. Bu esa uzoq muddatli muvaffaqiyat va barqaror rivojlanishning garovi hisoblanadi.

XULOSA

Investitsion loyihalar bo'yicha boshqaruv qarorlarini qabul qilishni takomillashtirish korxonalar va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, qaror qabul qilish jarayoni quyidagi asosiy tamoyillar asosida shakllantirilishi zarur:

➤ Moliyaviy va iqtisodiy tahlilni chuqurlashtirish – loyihalarning rentabellik darajasi, xavflari va potensial foydalari keng ko'lamli tahlil asosida baholanishi lozim.

- Xavf-xatarlarni aniqlash va boshqarish – noaniqliklarni kamaytirish va muvaffaqiyatni kafolatlash uchun innovatsion yondashuvlardan foydalanish zarur.
- Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish – raqamli vositalar va sun’iy intellekt kabi innovatsion texnologiyalar qaror qabul qilish jarayonini avtomatlashtirish va optimallashtirishga yordam beradi.
- Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlikni kuchaytirish – loyihaning barcha ishtirokchilari manfaatlarini muvozanatlash muvaffaqiyat uchun muhimdir.
- Kadrlarning malakasini oshirish – zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega xodimlar samarador boshqaruvning asosiy omili hisoblanadi.

Investitsion loyihalar bo‘yicha qaror qabul qilishni takomillashtirish nafaqat korxonalar faoliyatining muvaffaqiyatli bo‘lishini ta‘minlaydi, balki ijtimoiy mas‘uliyat va ekologik barqarorlikni ta‘minlashga ham xizmat qiladi. Shuning uchun tizimli va kompleks yondashuv asosida boshqaruv qarorlarini qabul qilish, uzoq muddatli muvaffaqiyat va iqtisodiy o‘sishga erishishning asosiy shartidir.

Bu xulosalar nafaqat amaliyotni rivojlantirish, balki nazariy tadqiqotlar uchun ham yangi yo‘nalishlarni belgilab beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Bekmurodov, A. Q. (2021). Investitsion loyihalarni boshqarish asoslari. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
2. G‘ulomov, S. S. (2020). Innovatsion iqtisodiyot va investitsion siyosat. Toshkent: Iqtisodiyot universiteti nashriyoti.
3. Damodaran, A. (2019). Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset. New York: Wiley & Sons.
4. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jaffe, J. (2018). Corporate Finance. New York: McGraw-Hill Education.
5. Sharpe, W. F. (1994). Investments. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori (2023-yil 25-iyun). 2023-2026-yillarda investitsion loyihalarni rivojlantirish strategiyasi.
7. Porter, M. E. (1998). Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. New York: Free Press.
8. Khan, M. Y., & Jain, P. K. (2019). Financial Management: Text, Problems, and Cases. New Delhi: Tata McGraw-Hill.
9. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi (2023). Investitsion loyihalarni tahlil qilish bo‘yicha metodik qo‘llanma.
10. Harms, P. (2017). Risk Management in Projects: Tools and Techniques. Berlin: Springer Publishing.
11. Markowitz, H. (1952). Portfolio Selection. The Journal of Finance, 7(1)